

Nr 226.

Av herrar **Strömberg** och **Hansson, Gustav**, om avskaffande av censusbestämmelserna i fråga om valbarhet till riksdagens första kammare.

Vid flera föregående riksdagar har förslag framförts om avskaffande av censusbestämmelsen ifråga om valbarhet till riksdagens första kammare.

De skäl, som härför anförts, ha i huvudsak gått ut på, att man funnit det principiellt oriktigt, att med den demokratiska ordning, som nu är genomförd i vårt land, det alltjämt skall krävas, att en persons valbarhet till första kammaren skall göras beroende av hans ekonomiska ställning. Censusbestämmelsen anses med rätta vara en rest av ett föråldrat och utdömt system, vilket för politiska rättigheter kräver ekonomisk ställning och förmögenhet. Ur praktiska synpunkter har det desslikes ansetts olämpligt att bibehålla en bestämmelse, som inskränker på valkorporationernas möjlighet att utse ledamöter till första kammaren uteslutande med hänsyn till personliga förutsättningar och kvalifikationer. Censusbestämmelsen medför, såsom 1921 års konstitutionsutskott framhöll, en obefogad gallring ifråga om industriarbetarnas och framför allt de mindre jordbrukarnas representation i första kammaren. Det har likaledes med full rätt framhållits, att bestämmelsen ifråga framträtt såsom särskilt ohållbar, sedan kvinnorna erhållit full politisk likställighet med männen.

Konstitutionsutskottet liksom också andra kammaren har gång efter annan gått in för en ändring i berörda avseende, medan första kammaren varje gång frågan varit förmål för riksdagens prövning stannat för ett bibehållande av nämnda censusbestämmelse. De skäl, som anförts emot reformen, ha i huvudsak gått ut på att man icke velat rubba grunder för första kammarens sammansättning med mindre nya bestämmelser sättas i de gamlas ställe för upprätthållandet av artskillnaden mellan kamrarna.

Dessa skäl ha enligt vår mening icke längre giltighet. Den artskillnad som man säger sig eftersträva, bör minst av allt sökas i ett orättfärdigt inkomst- och förmögenhetsstreck. Efter detsamma slopande kvarstår alltjämt olikheten mellan kamrarna i det indirekta valsättet, de åttaåriga mandaten, den successiva förnyelsen, den högre valbarhetsåldern samt frånvaron av bostadsband.

Tillräckliga skäl synas därför föreligga att avskaffa denna ur demokratisk synpunkt orimliga censusbestämmelse, utan att därför upptaga hela frågan om grunderna för första kammarens bildande.

Den lösning av frågan, som 1924 års konstitutionsutskott föreslog med anledning av motion i andra kammaren av hr Vennerström, synes måhända vara

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 3 saml. 58 häft. (Nr 226—228.)

den mest ändamålsenliga. Valbarhetsbestämmelsen skulle till sin innebörd bli oberoende av kommunallagstiftningens rösträttsregler. Då emellertid detta konstitutionsutskottets förslag mötte ett synnerligen starkt motstånd i första kammaren, och då man i stort sett vinner syftet med den formulering, som stadgar att till ledamöter i första kammaren kunna väljas i kommunernas allmänna angelägenheter röstberättigade män och kvinnor, synes denna väg av oss nu böra föreslås.

Vi tillåta oss därför hemställa,

att riksdagen såsom vilande till vidare grundlagsenlig behandling ville antaga följande förslag till ändrad lydelse av § 9 i riksdagsordningen:

§ 9.

Till ledamöter i första kammaren kunna endast väljas i kommunernas allmänna angelägenheter röstberättigade män och kvinnor, som uppnått 35 års ålder. Kommer riksdagsman, efter det han blivit vald, i den ställning, att han ej längre skulle varit valbar till ledamot i kammaren, frånträder han sin befattning.

Stockholm den 9 februari 1926.

Gustaf Strömberg.

G. W. Hansson.